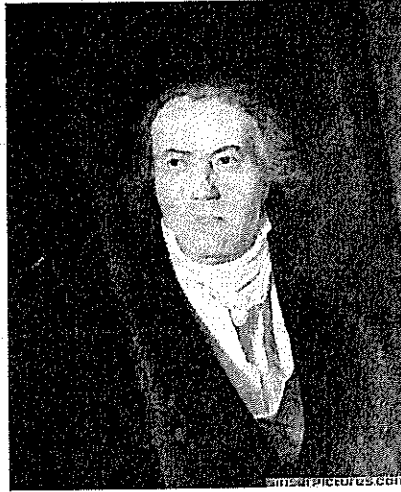

นโปเลียน โบนาปาร์ต ถึงแม้ว่าจะไม่มีความสัมพันธ์โดยตรง
กับเบโธเฟนก็ตาม แต่ก็ได้มีอิทธิพลทางอ้อมอย่างมาก
ต่อชีวิตส่วนตัวและผลงานของเบโธเฟน

ABSTRACT

The Emperor's composer.

K haisang Sukhavadhana

On May 12, 1809 French army, which has more than 120,000 troops captured Vienna. Since the war between Austria and France had not yet settle down, the living condition of people became heavy from the food shortages and the black market tax. Ludwig van der Beethoven, who stayed there, suffered from these conditions. Still, his creation was luminous, he returned to the piano and began working regularly until the great music came out. It is the Piano Concerto No. 5 in E-flat major, which, popularly known as the **Emperor Concerto**. It was his last piano concerto.

คตินิพนธ์ “จักรพรรดิ”

ไขแสง สุชะวัฒนะ

ชีวิตของนโปเลียน โบนาปาร์ต ถึงแม้ว่าจะไม่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับเบโธเฟนก็ตาม แต่ก็ได้มีอิทธิพลทางอ้อมอย่างมากต่อชีวิตส่วนตัวและผลงานของลูกวิก ฟอร เบโธเฟน โดยเฉพาะช่วงกลางของชีวิตของเขา เมื่อเป็นเช่นนั้นผู้เขียนจึงใคร่ที่จะเกริ่นถึงเหตุการณ์บางตอนของนโปเลียนและประวัติยุทธนาการโดยย่อระหว่างฝรั่งเศสภายใต้การนำของนโปเลียนกับจักรพรรดิออสเตรีย-ฮังการี

นโปเลียน นุรุษร่างเตี้ยแห่งเกาะคอร์สิกาผู้มีความทะเยอทะยาน และเชื่อมั่นในโชคชะตาของตัวเองอย่างที่สุด หลังจากที่สามารถขับไล่กองทัพอังกฤษออกจากเมืองตุลองเป็นผลสำเร็จ ช่วงระยะเวลาเพียงไม่กี่ปีต่อมาก็สามารถสร้างตัวขึ้นเป็นจอมทัพและกงสุลใหญ่แห่งฝรั่งเศส และพยายามยิ่งยวดต่อไปที่จะเป็นเจ้ายุโรปทั้งทวีป

ในปี ค.ศ.1796 นโปเลียนได้กรีธาทัพข้ามเทือกเขาแอลป์ และได้ปะทะกับกองทัพออสเตรียและซาร์ดิเนีย ออสเตรียเป็นฝ่ายปราชัยจึงต้องยอมลงนาม “สนธิสัญญาแห่งเมืองคัมโปฟอร์มิโอ”

ปี ค.ศ.1800 นโปเลียนได้ยกกองทัพอันเกรียงไกรข้ามเทือกเขาแอลป์อีกครั้งนี้ก็เหมือนครั้งที่แล้ว ออสเตรียเป็นฝ่ายเพลี่ยงพล้ำต้องยอมรับ “สนธิสัญญาสันติภาพ”

ในวันที่ 2 ธันวาคม ค.ศ.1804 นโปเลียนได้จัดพิธีบรมราชาภิเษกสวมมงกุฎให้แก่ตนเอง เป็นจักรพรรดิแห่งฝรั่งเศส ณ วิหารโนเตรอดาม

กรุงปารีส ต่อพระพักตร์สันตะปาปาปิอุสที่ 7

อีกหนึ่งปีเต็มต่อมาในวันเดียวและเดือนเดียวกันนี้ คือ วันที่ 2 ธันวาคม ค.ศ.1805 นโปเลียนได้ใช้แสนยานุภาพของทัพบกที่ยึดกองทัพผสมของ ออสเตรียและรัสเซียที่ออสเตรียลิตซ์ อันเป็นเหตุให้พระเจ้าจักรพรรดิแห่ง ออสเตรียต้องลงพระนามใน “สนธิสัญญาเพรสส์บูร์ก” ออสเตรียต้องเสีย ดินแดนภาคเหนือของอิตาลี แคว้นไทรอล และดินแดนอื่นๆ อีกสองสาม แห่งให้นโปเลียน

ปี ค.ศ.1809 สงครามคาบสมุทรซึ่งสเปนและโปรตุเกสรวมหัวกันรบ แบบเอาเถิดเจ้าล่อกับฝรั่งเศสเป็นระยะเวลายืดเยื้อ ได้กระตุ้นให้องค์ จักรพรรดิแห่งออสเตรียทรงประกาศสงครามกับโบนาปาร์ต สงครามครั้งนี้ ต่างฝ่ายต่างผลัดกันรุกผลัดกันรับ ชั้นแรกออสเตรียเป็นฝ่ายมีชัย ณ สมรภูมิ ที่เมืองอัลเปร์น แต่ในไม่ช้าต่อมากองทัพฝรั่งเศสก็สามารถเผด็จศึกขึ้นเด็ดขาด ต่อกองทัพออสเตรียที่วากรัม หลังจากสงครามที่วากรัมได้สิ้นสุดลงแล้ว ชีวิต ของนโปเลียนก็ถึงยอดสูงสุดของบุญวาสนาและอำนาจถึงกับผยองว่าตัวเขาผู้เดียว เท่านั้นที่จะต้องเป็นผู้นำยุโรป

ที่เล่ามานี้เป็นการกรุยทางนำเข้าสู่เหตุการณ์ตอนหนึ่งระหว่างสงคราม ออสเตรีย-ฝรั่งเศสซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ท่านผู้อ่านกำลังจะติดตามต่อไปนี้

ระหว่างช่วงเวลาที่ออสเตรียได้ทำสงครามกับฝรั่งเศสในปี ค.ศ.1809 ดัง ได้กล่าวมาแล้วนั้นทัพฝรั่งเศสกองหนึ่งภายใต้การนำของนายพล แบร์ตรอง (Bertrand) ได้มุ่งสู่นครเวียนนา และรุกกระชั้นใกล้เข้ามาทุกขณะ จนสามารถตีหัก เอกมัล (Eckmühl) อันเป็นเมืองหน้าด่านสุดท้ายของนครเวียนนาแตก ในวันที่ 4 พฤษภาคม เจ้านายและคนสำคัญๆ ของเวียนนาต่างเริ่มทยอยอพยพออก จากเวียนนา ในจำนวนนี้มีอาร์ชดยุค รูดอล์ฟ องค์อุปถัมภ์ของเบโซเฟนรวม อยู่ด้วย อีกสามวันต่อมา ทัพฝรั่งเศสกองนั้นก็เข้าประชิดชานนครเวียนนา สภาพ ภายในเมืองเริ่มคับขันตึงเครียดขึ้นทุกวัน ๆ เบโซเฟนได้บันทึกไว้ว่า

“เรากำลังจะได้รับภัยพิบัติอย่างมหันต์ในเร็ววันนี้ ตั้งแต่วันที่ 4 พฤษภาคม เป็นต้นมา ข้าพเจ้ารู้สึกได้ว่าตัวเองได้เข้าสู่โลกแคบๆ โลก

คีตนิพนธ์ “จักรพรรดิ”

ที่กำลังจะแตกออกเป็นเสี่ยงๆ เหตุการณ์ต่างๆ ยังผลกระทบ
กระเทือนต่อร่างกายและจิตใจของข้าพเจ้าอย่างหนัก สภาพแวดล้อม
มีแต่ความวุ่นวาย รบกวนด้วยเสียงแตรและกลองศึก เสียงฝีเท้าทหาร
ฝีเท้าม้า เสียงล้อรถปืนใหญ่ที่เคลื่อนไปบนท้องถนน มันช่างเป็น
โลกที่บีบรัดด้วยความระทมทุกข์นานาประการ”

ครั้นตกบ่ายวันที่ 12 พฤษภาคม บรรยากาศในนครเวียนนาดูสับสน
อลหม่านยิ่งขึ้น ถนนหนทางเกือบทุกสายพล่านด้วยชาวเมืองซึ่งต่างชนของ
อพยพหลบภัยด้วยอาการอันร้อนรน โดยเฉพาะบริเวณถนนสายสำคัญที่เรียกว่า
กราเบินดูโกลาหกว่าที่อื่นๆ ร้านรวง ที่ทำการสโมสร เริ่มปิดมาก่อนเที่ยงวัน
แล้ว ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่าผู้บัญชาการกองทัพออสเตรียที่รายล้อมเวียนนาได้
ยื่นคำขาดว่าจะโจมตีนครในค่ำวันนี้ เบโธเฟนซึ่งขณะนั้นพำนักอยู่ที่บ้านเช่า
หลังหนึ่งใกล้กำแพงเมือง ก็เป็นอีกผู้หนึ่งต้องหลบไปหาที่ปลอดภัย เขาได้
รีบรุดตรงไปยังบ้านของคัลสปาร์น้องชายของเขา ณ เราเฮินชไตน์กัสเส ซึ่งอยู่
ในย่านใจกลางนคร เมื่อสิ้นแสงตะวันเวียนนาก็ตกอยู่ในสภาพไม่แตกต่าง
อะไรไปจากนครร้าง ผู้คนที่อยู่ในกำแพงเมืองต่างเฝ้ารอนาที่วิบัติด้วยความ
ตื่นตระหนก และแล้วเวลาที่ทุกคนรอคอยก็มาถึงเมื่อเช็มนาฟิกาบอกเวลา
สองทุ่มเศษ ปืนใหญ่ของกองทัพออสเตรียก็เริ่มระดมยิงเข้ามาในเมือง ขณะที่
ทำการระดมยิงปืนใหญ่เวียนนาอย่างก็ก้องกัมปนาทนั้น และได้ทำให้บริเวณ
หลายแห่งของนครเกิดอัคคีภัย จนแสงไฟแดงฉานจับท้องฟ้า เบโธเฟนได้ลง
ไปหลบอยู่ในห้องใต้ดินของบ้านน้องชายพร้อมกับคว่ำหมอนมาอุดหูทั้งสองไว้
ที่ทำเช่นนี้เพราะมิใช่ความขลาดหวาดกลัว หากว่าเพื่อป้องกันประสาทหูของ
เขาซึ่งกำลังพิการอยู่และไม่ค่อยได้ยินอะไรแล้วจะต้องเสื่อมลงกว่าเดิมอีก

ตอนสายของวันรุ่งขึ้นเวียนนาก็ต้องยอมจำนนต่อทัพฝรั่งเศส มีการ
ชักและแขวนธงสีขาวตามหน้าต่างตึกกรมบ้านช่องที่ไม่ได้ถูกทำลาย ตกบ่าย
กองทหารผู้รุกรานจำนวน 120,000 คนก็ได้ยาตราเข้าสู่กรุงเวียนนา พระราชวัง
เชินบรุนน์อันสง่างามของราชวงศ์ฮับส์เบิร์ก มาบัดนี้กำลังจะได้รับการตระ
เตรียมเพื่อเป็นที่ประทับของนโปเลียน แม้สงครามจะสงบลงแล้วก็ตาม แต่
สภาพความเป็นอยู่ของชาวเมืองกลับทรุดหนักลง เมื่อเกิดการขาดแคลนอาหาร

เกิดตลาดมืด และการเก็บภาษีก็หนักขึ้นกว่าเก่า เบโรเฟนได้รับความเดือดร้อนจากภาวะเหล่านี้ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าชาวเมืองทั้งหลาย ตัวเขายังเกิดความรู้สึกว่าได้มาถึงจุดต่ำสุดทั้งทางร่างกายและความนึกคิด กองทัพฝรั่งเศสที่เข้ายึดครองได้ออกกฎเข้มงวดกวัดขังไม่ให้ชาวเวียนนาเข้าออกจากเมืองโดยไม่มีควมจำเป็น เบโรเฟนจึงไม่มีโอกาสที่จะออกไปเดินเล่นสูดอากาศบริสุทธิ์ในชนบทรอบๆ ชานเมืองอีกเช่นเคย เขาจึงต้องหมกตัวอยู่ตามร้านกาแฟร่วมกับมิตรสหายที่ถูกคอสารยายกันแต่เรื่องสภาพบ้านแตกสาแหรกขาด ที่ชาวเวียนนากำลังเผชิญอยู่วันหนึ่ง ขณะที่เบโรเฟนกำลังจะเข้าไปในร้านกาแฟ บังเอิญสายตามเหลือบไปเห็นนายทหารฝรั่งเศสผู้มีตำแหน่งสำคัญในกองทัพขี่ม้าผ่านมา ฉับพลันภาพที่เห็นนั้นก็บันดาลให้เขาเกิดโทสะอย่างรุนแรงสุดที่จะระงับได้ เขาหันกลับมาดำเนินไปเลียนอย่างเสียวๆ หายๆ ด้วยเสียงอันดังให้พรรคพวกที่ร่วมมามาด้วยฟัง เมื่อนายทหารผู้ซึ่งเกล้งทำเป็นไม่ได้ยินคล่องหลังไป เขาก็ชุกักันให้ ในวันที่ 31 พฤษภาคม ไฮเดินผู้ครั้งหนึ่งเคยเป็นครูของเขาได้ถึงแก่กรรมลง ยังความเสียใจแก่เขาเป็นอย่างมาก เขาได้ใช้เวลาวันหนึ่งๆ ให้หมดไปกับการศึกษาผลงานของไฮเดิน โมซาร์ท อัลเบรชต์แบเยอร์ ฯลฯ ตลอดจนวรรณกรรมของโยฮันน์ โวล์ฟกัง ฟอน เกอเต้ และ โยฮันน์ คริสโตฟ ฟรีดริช ฟอน ชิลเลอร์

ในช่วงเวลาอันแสนจะน่าเบื่อหน่ายนี้ ดูเหมือนว่าอัจฉริยภาพของเบโรเฟนกำลังทำที่จะมอดดับลง แต่แล้วเมื่อเขาได้รวบรวมพลังใจให้เข้มแข็งขึ้น สลัดความท้อแท้ทั้งปวงออกไป ไฟทิพย์แห่งการสร้างสรรค์ก็กลับช่วงโชติขึ้นอีกครั้งเดิม เขากลับมาที่ป๊อโนและเริ่มทำงานอย่างสม่ำเสมอจนกระทั่งผลงานยอดเยี่ยมได้อุบัติขึ้น คือ

ป๊อโนโซนาตา “Les Adieux” โอปุส 81 เอ

สตริงควอเตท “Harp” โอปุส 74

และ ป๊อโนคอนแชร์โต “EMPEROR” โอปุส 73

เป็นที่น่าสังเกตว่าบทบรรเลงทั้งสามนี้ ซึ่งแต่งขึ้นในเวลาไล่เลี่ยกัน ต่างก็อยู่ในบันไดเสียง “E แฟลท เมเจอร์” อันเป็นบันไดเสียงที่ทำให้ดนตรี

คีตนิพนธ์ “จักรพรรดิ”

เกิดความสง่างาม เราให้เกิดอารมณ์แห่งความภาคภูมิใจและทะนงในเกียรติ และนอกเหนือไปกว่านี้ ในคอนแชร์โต “EMPEROR” ยังได้แฝงไว้ซึ่งวิญญานของการต่อสู้อันสะท้อนสถานะแห่งจิตใจของเบโธเฟ่นออกมาอย่างแจ่มชัด แม้ว่าเขาจะประสบกับความวิบากลำเอียงเพียงใด แต่ก็หาได้ย่อท้อยอมคุกเข่าให้แก่ชะตากรรมไม่

เบโธเฟ่นได้ประพันธ์คอนแชร์โตสำหรับเปียโนฟอร์เตและวงดุริยางค์ไว้ด้วยกัน 5 ชิ้น ชิ้นสุดท้ายมีฉายาว่า “EMPEROR” นี้ เขาได้เริ่มวางเค้าโครงตั้งแต่ปี ค.ศ.1808 และมาเสร็จในปี ค.ศ.1809 เป็นที่ทราบกันว่าเบโธเฟ่นมิได้เป็นผู้ให้ฉายานี้ เช่นเดียวกับโมซาร์ทได้เคยงุนงงไม่รู้ว่าผู้ใดให้ฉายาซิมโฟนีใน C เมเจอร์ อันเป็นซิมโฟนีชิ้นสุดท้ายของเขาว่า “Jupiter” ส่วนสาเหตุที่คอนแชร์โตใน E แฟลต เมเจอร์ ได้รับฉายาว่า “EMPEROR” อาจสันนิษฐานได้เป็นสองนัยแต่ก็ยากที่จะตัดสินว่านัยไหนเป็นที่มาของฉายานี้อย่างแน่นอนสำหรับนัยแรกนั้น มีผู้เล่าว่าในการแสดงคอนเสิร์ตครั้งหนึ่งขณะที่คอนแชร์โตบทนี้กำลังบรรเลงอยู่อย่างเอิกเกริก นายทหารฝรั่งเศสผู้หนึ่งซึ่งนั่งฟังอยู่เกิดความซาบซึ้งในท่วงทำนองอันรุ่มราวจึงถึงกับลุกขึ้นตะโกนท่ามกลางผู้ฟัง “C'est 1' Empereur” ส่วนเค้าเงื่อนที่สองนั้น อาจจะมาจากผู้จัดพิมพ์บทเพลงหรือนักเปียโนผู้หนึ่งผู้ใด ที่ได้เล็งเห็นความยิ่งใหญ่เกรียงไกรสะเทือนออกมาจากบทบรรเลง กอปรกับเบโธเฟ่นได้ถวายคอนแชร์โตชิ้นนี้แด่ อาร์คดยุค รูดอล์ฟ พร้อมกับคำอุทิศว่า

*“Grand Concerto pour le pianoforte avec
acompannement de l' orchestre compos et ddi
Son Altesse Impriale Ruolphe Archi-Duc
d' Autriche, par L. v. Beethoven Oeuv. 73.”*

เบโธเฟ่นได้นำคอนแชร์โตชิ้นนี้ออกแสดงครั้งแรกในรายการคอนเสิร์ตอันดับที่ 7 ของ Leipzig Gewandhaus เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน ค.ศ.1811 โดยมีฟรีดริช ชไนเดอร์ เป็นผู้บรรเลงเดี่ยว และฟิลิปป์ ชูลทซ์ เป็นผู้อำนวยการแสดง ที่กรุงเวียนนาครั้งแรกได้จัดขึ้นเมื่อวันที่ 12

กุมภาพันธ์ ค.ศ.1812 ผู้เดี่ยวเปียโน คือ คาร์ล เซอร์นี ลูกศิษย์ฝีมือเยี่ยมคนหนึ่งของเบโธเฟน การแสดงครั้งนี้ได้พบกับความล้มเหลว เบโธเฟนได้รับคำติเตียนมากกว่าความชื่นชมนักวิจารณ์คนหนึ่งได้ตัดด้วยถ้อยคำที่เยาะคายว่า “ผู้ประพันธ์ (หมายถึงเบโธเฟน) ได้สอดแทรกความทะนงเย่อหยิ่งและความเชื่อมั่นในตัวเองจนเกินไปลงในคอนแชร์โตบทนี้” ยิ่งความเดือดดาลแก่เบโธเฟนเป็นอันมาก อย่างไรก็ตาม ผลงานชิ้นนี้ได้แสดงให้เห็นเทคนิคการประพันธ์ของเบโธเฟนที่รุดหน้ามาก ซึ่งยังไม่เคยปรากฏมาก่อนในคอนแชร์โตของโมซาร์ท ไฮเดิน แม้กระทั่งของเบโธเฟนเอง เราจะพบกับการประสานสัมพันธ์อย่างลึกลับระหว่างการเน้นถึงความบริสุทธิ์เพริศแพร้วของกระแสเสียงเยี่ยงบทเพลงในสมัยคลาสสิกกับการให้หนักเปียโนได้แสดงศิลปะชั้นเชิงของการเดี่ยวอย่างไวฝีมือ ซึ่งอีก 40 ปีต่อมา ฟรานซ์ ลิสต์ ได้แสดงคุณลักษณะประการหลังให้ปรากฏอย่างเด่นชัดในคอนแชร์โตที่เอ็บบาด้วยอารมณ์โรแมนติคของเขา สิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ เบโธเฟนได้ให้เปียโนแสดงศักยภาพของมันออกมาอย่างเต็มที่คล้ายกับว่าเขามีญาณหยั่งรู้ว่าเปียโนในสมัยต่อมาจะมีวิวัฒนาการเป็นอย่างไร ในสมัยของเขาคุณภาพด้านกลไกของเปียโนยังด้อยกว่าที่อยู่ในเปียโนปัจจุบันมาก แม้ว่าเขาได้เป็นเจ้าของแกรนด์เปียโนชั้นเยี่ยมสามตัวโดยฝีมือนักประดิษฐ์ชั้นนำของยุโรป คือ เปียโน Broadwood แห่งอังกฤษ เปียโน Erard แห่งฝรั่งเศส และเปียโน Graf แห่งเวียนนาก็ตาม

คอนแชร์โต “EMPEROR” ใน E แฟลท เมเจอร์ ประกอบขึ้น 3 ท่อนดังนี้

ท่อนแรก : *Allegro*, E แฟลท เมเจอร์ 4/4

โครงสร้างของท่อนนี้อยู่ในแบบแผนของโซนาตา บทเพลงเริ่มด้วยวงดุริยางค์ทั้งวงเล่นคอร์ด E แฟลทอย่างหนักแน่น และในบัตดลเปียโนจะเข้ารับด้วยคาเด็นซาที่ไล่เสียงอย่างสง่าแพรวพราวและจะคลี่คลายออกไปจนมาถึงแนวทำนองสำคัญซึ่งเล่นด้วยไวโอลินที่หนึ่ง แล้วคลาริเน็ตจะเข้าติดตามครั้นเมื่อมาถึงตอนที่ดำเนินไปอย่าง *pianissimo* ดนตรีจะเปลี่ยนไปสู่บันได

คีตนิพนธ์ "จักรพรรดิ"

เสียง e แพลท ไมเนอร์ เครื่องสายจะเริ่มแนวทำนองที่สองขึ้นก่อน แล้วเฟรนช์ฮอร์นจะเข้ารับช่วง เมื่อปี่อานอกกลับมาอีกและได้กระจายเนื้อหาแรก และที่สองจะเล่นแนวทำนองที่สองในบันไดเสียง b ไมเนอร์ โดยมีเครื่องสายเล่น *pizzicato* เป็นฉากหลัง แล้ววงดุริยางค์จึงเข้าซ้ำแนวทำนองนั้นอย่าง *forte* ต่อจากนั้นก็เข้าสู่ท่อนเดเวลอปเมนต์ ซึ่งส่วนใหญ่จะนำท่วงทำนองแรกมาพัฒนาให้สูงขึ้น จากนั้นปี่อานอกจะเล่นอย่าง *crescendo* เข้าสู่คาเด็นซา ในคอนแชร์โตบทนี้เบโซเฟนไม่ได้ยึดถือแบบแผนดั้งเดิมซึ่งอนุญาตให้ผู้บรรเลงเดี่ยวประดิษฐ์คาเด็นซาขึ้น เขาได้แต่งคาเด็นซาไว้ให้เลย ทั้งนี้เพราะเกรงว่าหากนักปี่อานอกคนอื่นประดิษฐ์คาเด็นซาขึ้น จะไม่ก่อให้เกิดความเข้มแข็งและหนักแน่นเหมือนของเขา อันเป็นให้บทเพลงเลียบบรรยายกาศ เขาได้ย้ำเตือนผู้บรรเลงเดี่ยวในบทเพลงว่า

"Non si fa una cadenza, ma s'attacca subito il seguente"

ซึ่งแปลว่า : "อย่าประดิษฐ์คาเด็นซาตรงนี้ ให้เล่นตาที่ได้แต่งไว้ทันทีเมื่อมาถึงตรงนี้"

ก่อนจะจบท่อน วงดุริยางค์จะเข้าคลอส่วนท้ายของคาเด็นซา

ท่อนที่สอง : ***Adagio un poco mosso, B*** เมเจอร์ 4/4

กลุ่มเครื่องสายจะนำขึ้นก่อนอย่างแผ่วเบา ซึ่งไวโอลินที่หนึ่งและไวโอลินที่สองติดเครื่องลดเสียง (*con sordini*) ทำให้เกิดความนุ่มนวลยิ่งขึ้น

เป็นตอนที่สร้างความประทับใจอย่างเต็มคำและความรู้สึกสุขุมไตร่ตรองอย่างลึกซึ้ง ตลอดท่อนนี้ปี่อานอกได้แสดงความเด่นในฐานะเครื่องดนตรีเดี่ยว หากปฏิบัติเสมือนเป็นเครื่องดนตรีชิ้นหนึ่งของวงดุริยางค์ซึ่งคอยสอดสลับและล่อขัดในบางโอกาส เครื่องดนตรีที่แสดงบทบาทเด่นกลับเป็นพวกกลุ่มเครื่องลมไม้ การกระทำเช่นนี้ก่อให้เกิดสีสันใหม่ในด้าน *orchestration* ซึ่งยังไม่มีคีตกวีคนใดทำมาก่อนเลย หลังจากแนวทำนองทั้งสองของท่อนนี้เปลี่ยนไปในรูปเวริเอชันและตามด้วยท่อนหาง ปี่อานอกจะค่อยๆ ลำแสงเนื้อหาเอกของท่อนที่สามอย่างแผ่วเบา โดยมีเสียงอันอ่อนเครือของเฟรนช์ฮอร์นคอยประคองไว้ แล้วจะเข้าสู่ท่อนที่สามทันที (โดยไม่มีกรหยุด

ระหว่างท่อน)

ท่อนที่สาม : *Rondo : Allegro, E* แพลท เมเจอร์ 6/8

ท่อนนี้เป็นรอนโนที่มีทั้งความแจ่มใสเบิกบานระคนกับความฮึกเหิมองอาจ ทั้งเปียโนและวงดุริยางค์ดำเนินไปอย่างรุกรำใจ ดุดดั่งการระเบิดของดอกไม้ไฟที่ทำให้เกิดแสงสีต่างๆ กระจายพวยพุ่งบนท้องฟ้ายามรัตติกาล ก่อนดนตรีจะจบลงอย่างบรรเจิดจะได้ยินเสียงร่ำอย่างแผ่วเบาของกลางติมปานีซึ่งผลที่บังเกิดขึ้นยังความน่าทึ่งเป็นอย่างมาก

หลังจากเบโธเฟนได้แต่งคอนแชร์โตชิ้นนี้สำเร็จ และมีชีวิตยืนยาวต่อมาอีกเกือบยี่สิบปี เขาก็มิได้หันกลับไปสนใจหรือแม้แต่จะแต่งบทเพลงประกอบคอนแชร์โตอีกเลย ขอให้เรลองนึกดูว่าจะเป็นไปได้ไหมที่เบโธเฟนได้คิดว่า เขาได้นำทุกสิ่งทุกอย่างประมวลลงในคอนแชร์โต “EMPEROR” จนหมดสิ้นแล้ว และไม่มีมีความจำเป็นอันใดที่จะต้องสร้างสรรค์คู่แข่งขึ้นมาอีก